

BÁO CÁO

ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ XỬ LÝ CÁC VI PHẠM VỀ RỪA BIỂN TẠI 5 ĐỊA PHƯƠNG TRONG NĂM 2018

TỔNG QUAN CHIẾN DỊCH GIẢM THIỂU VI PHẠM VỀ RỪA BIỂN

Vào đầu năm 2018, Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên (ENV) đã triển khai chương trình đánh giá mức độ phổ biến của các vi phạm về rừng biển trên địa bàn một số đô thị lớn và các tỉnh duyên hải phía nam. Các khu vực này được biết đến là điểm nóng trong hoạt động buôn bán, tiêu thụ rừng biển. Kết quả của chiến dịch cũng được ENV sử dụng để đánh giá hiệu quả công tác xử lý vi phạm về rừng biển trên địa bàn phụ trách của các cơ quan chức năng địa phương.

ENV đã lựa chọn CHỈ tiến hành khảo sát tại một số khu vực thu hút khách du lịch đến tham quan, mua sắm tại 5 địa phương bao gồm Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh, Khánh Hòa, Bà Rịa – Vũng Tàu và Kiên Giang. Những khu vực được lựa chọn nằm trong địa phận quận Hoàn Kiếm và quận Hai Bà Trưng của Hà Nội; Quận 1 và Quận 5 của thành phố Hồ Chí Minh; thành phố Nha Trang của tỉnh Khánh Hòa và thị xã Hà Tiên thuộc tỉnh Kiên Giang. Tại các khu vực này, ENV sẽ tiến hành khảo sát tất cả các cửa hàng lưu niệm và các loại cửa hàng khác mà ENV đánh giá là có nhiều khả năng bán tiêu bản và sản phẩm từ đồi môi và vích như hàng thủ công mỹ nghệ và đồ trang sức được làm từ mai rừng biển. Với các tiêu chí này, khảo sát đã được tiến hành tại 434 cửa hàng lưu niệm.

Tất cả các dấu hiệu vi phạm về rừng biển sau đó sẽ được cán bộ ENV cập nhật trong Cơ sở dữ liệu quốc gia vi phạm về ĐVHD của ENV và được thông báo đến các cơ quan chức năng có liên quan để xử lý theo thẩm quyền. Sau khoảng thời gian 90 ngày kể từ ngày thông báo vi phạm đến các cơ quan chức năng địa phương, ENV sẽ tiến hành khảo sát lần hai tại các cơ sở kinh doanh đã từng ghi nhận có hành vi vi phạm về rừng biển. Kết quả từ đợt khảo sát lần hai sẽ được sử dụng để đánh giá năng lực của cơ quan hữu quan trong công tác xử lý các vi phạm về rừng biển trên địa bàn.

1 HÀ NỘI

2 KHÁNH HÒA

3 BÀ RIJA - VŨNG TÀU

4 TP. HỒ CHÍ MINH

5 KIÊN GIANG

KẾT QUẢ TỔNG QUAN

TIÊU CHÍ	ĐỊNH NGHĨA	KẾT QUẢ	TỶ LỆ
Tình trạng vi phạm về rùa biển	Tỷ lệ phần trăm số cơ sở vi phạm trên tổng số cơ sở được khảo sát	37/434 cơ sở được khảo sát có vi phạm về rùa biển	9%
Hiệu quả công tác xử lý vi phạm về rùa biển	Tỷ lệ phần trăm số cơ sở không còn vi phạm trên tổng số cơ sở bị phát hiện có vi phạm về rùa biển	21/37 cơ sở không còn vi phạm về rùa biển sau khi các cơ quan chức năng xử lý	56%

Ghi chú

- Giai đoạn khảo sát: tháng 3 – 10/2018
- Khảo sát được thực hiện tại các khu vực thu hút du khách trên địa bàn 5 địa phương: Hà Nội (quận Hoàn Kiếm và Hai Bà Trưng), thành phố Hồ Chí Minh (Quận 1 và Quận 5), Khánh Hòa (thành phố Nha Trang), tỉnh Bà Rịa – Vũng Tàu (thành phố Vũng Tàu), và tỉnh Kiên Giang (thị xã Hà Tiên).
- Số lượng (theo loại hình) các cơ sở vi phạm về rùa biển: 37 cửa hàng lưu niệm
- Các vi phạm phổ biến nhất là hành vi bày bán tiêu bản và sản phẩm có nguồn gốc từ rùa biển như vòng tay, gọng kính và kẹp tóc.
- Số lượng lớn các tiêu bản và sản phẩm được phát hiện có nguồn gốc từ đồi mồi (*Eretmochelys imbricata*), và một số lượng nhỏ hơn được làm từ vách (*Chelonia mydas*). Cán bộ ENV không ghi nhận vi phạm với các loài khác trong quá trình khảo sát. Tuy nhiên không loại trừ một số trường hợp nhóm khảo sát không xác định được loài bị vi phạm căn cứ vào hiện vật.

Bảng 1: Sản phẩm có nguồn gốc từ rùa biển (theo loại hình) được phát hiện trong quá trình khảo sát

Sản phẩm	Số vi phạm	Tỷ lệ (%)
Vòng tay	31	38,8%
Tiêu bản	15	18,8%
Quạt giấy	8	10,0%
Lược	5	6,3%
Kính mắt	5	6,3%
Kẹp tóc	4	5,0%
Mặt dây chuyền	4	5,0%
Nhẫn	3	3,8%
Tẩu thuốc	2	2,5%
Chưa xác định	2	2,5%
Móc chìa khóa	1	1,3%
Tổng cộng	80	

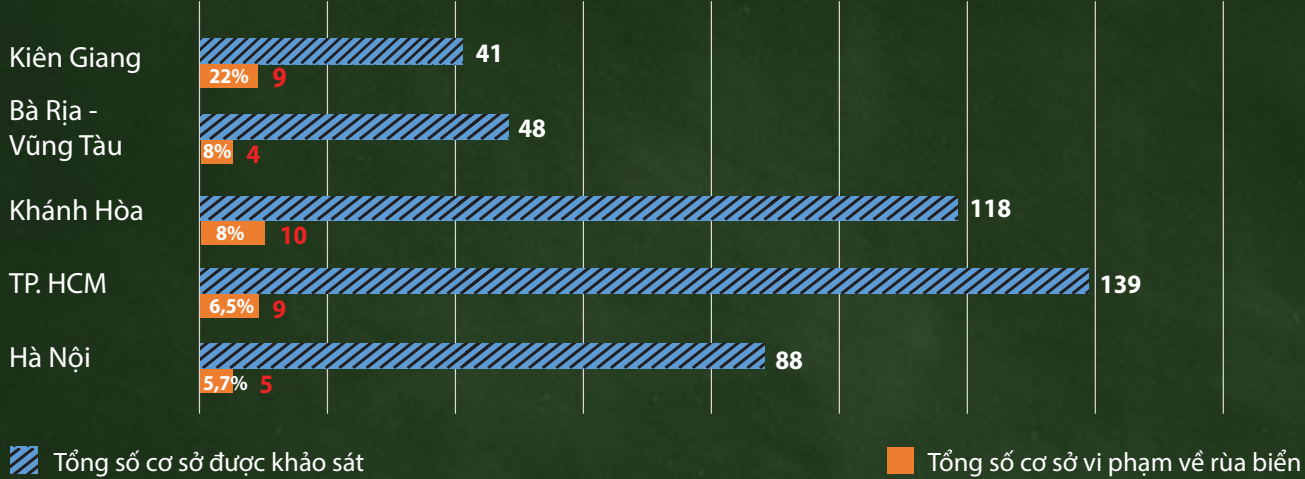
Nhận xét

Nhìn chung, tỷ lệ xử lý thành công các vi phạm về rùa biển trên các địa bàn khảo sát đạt ở mức đáng khích lệ là 56%. Tuy nhiên, ENV hi vọng các cơ quan chức năng địa phương sẽ xử lý hiệu quả hơn nữa các vi phạm liên quan đến rùa biển với mục tiêu đạt kết quả xử lý thành công ở mức 90-100%. Mục tiêu này là phù hợp với tình trạng vi phạm về rùa biển không nghiêm trọng như hiện nay, chỉ chiếm khoảng 9% số cơ sở được khảo sát (37/434 cửa hàng lưu niệm).

SO SÁNH KẾT QUẢ CÔNG TÁC XỬ LÝ VI PHẠM VỀ RỪA BIỂN TẠI CÁC ĐỊA PHƯƠNG ĐƯỢC KHẢO SÁT

TÌNH TRẠNG VI PHẠM VỀ RỪA BIỂN

Tỷ lệ phần trăm số cơ sở vi phạm về rừng biển trên tổng số cơ sở được khảo sát

HIỆU QUẢ CÔNG TÁC XỬ LÝ VI PHẠM VỀ RỪA BIỂN

Tỷ lệ xử lý thành công vi phạm về rừng biển

Nhận xét

Kết quả khảo sát cho thấy mặc dù có số lượng cơ sở được khảo sát ít nhất, Kiên Giang là tỉnh có tỷ lệ vi phạm về rừng biển cao nhất trong 5 tỉnh thành tham gia chiến dịch (22%). Ngược lại, Hà Nội có tỷ lệ vi phạm về rừng biển thấp nhất với 5 cơ sở (chiếm 5,7% trên tổng số 88 cơ sở được khảo sát). Trong khi đó, có 9 cơ sở tại thành phố Hồ Chí Minh ghi nhận vi phạm về rừng biển (chiếm 6,5% trên tổng số 139 cơ sở được khảo sát); và tỷ lệ vi phạm về rừng biển tại Khánh Hòa và Bà Rịa – Vũng Tàu là tương đồng, ở mức 8% trên số cơ sở được khảo sát.

Chiến dịch cho thấy các cơ quan chức năng tỉnh Bà Rịa – Vũng Tàu đã đi đầu trong nỗ lực xử lý các vi phạm do ENV thông báo với 100% các cơ sở có hành vi vi phạm về rừng biển được xử lý thành công. Hơn thế nữa, với thông tin vi phạm được ENV cung cấp qua chiến dịch, các cơ quan chức năng đã tịch thu 72 tiêu bản rừng biển tại một cửa hàng lưu niệm. Hà Nội đứng thứ hai trong nỗ lực xử lý vi phạm về rừng biển với tỷ lệ xử lý thành công các vi phạm sau khi tiếp nhận thông tin vi phạm từ ENV đạt 80%. Trong khi đó, các cơ quan chức năng thành phố Hồ Chí Minh xử lý thành công 56% trên tổng số cơ sở ghi nhận có vi phạm về rừng biển. Hai tỉnh ven biển là Khánh Hòa và Kiên Giang có tỷ lệ xử lý thành công vi phạm về rừng biển thấp với tỷ lệ lần lượt là 50% và 33%.

Tuy nhiên, do số lượng cơ sở có vi phạm về rừng biển được ghi nhận tại mỗi địa phương khá ít nên việc không xử lý được dù chỉ một số lượng nhỏ vi phạm cũng sẽ ảnh hưởng đáng kể tới tỷ lệ xử lý thành công vi phạm về rừng biển tại mỗi địa phương.

KẾT LUẬN

Việt Nam là quê hương của năm loài rùa biển bao gồm: Rùa da, Đồi mồi, Quần đồng, Vích và Đồi mồi dứa. Tất cả các loài này đều được liệt kê trong Danh mục loài nguy cấp, quý, hiếm được ưu tiên bảo vệ ban hành kèm theo Nghị định 160/2013/NĐ-CP với mức độ bảo vệ tương đương với hổ, gấu và các loài ĐVHD nguy cấp, quý, hiếm khác. Theo quy định tại Bộ luật Hình sự hiện hành, hành vi săn bắt, giết, vận chuyển, buôn bán, nuôi nhốt, tàng trữ trái phép rùa biển và sản phẩm, bộ phận không thể tách rời sự sống của chúng đều có thể bị truy cứu trách nhiệm hình sự với mức hình phạt lên đến 15 năm tù giam đối với cá nhân.

ENV hy vọng chính quyền địa phương cũng như các cơ quan thực thi pháp luật về bảo vệ rùa biển, sẽ kịp thời hành động khi tiếp nhận các thông báo vi phạm, nhằm đảm bảo thực thi lệnh cấm buôn bán rùa biển cũng như thể hiện quyết tâm “KHÔNG KHOAN NHƯỢNG” đối với những trường hợp tàng trữ, buôn bán rùa biển và sản phẩm của chúng.

Bản án 4 năm 6 tháng tù giam dành cho đối tượng buôn bán một số lượng lớn rùa biển tại Khánh Hòa mới đây là một điển hình cho thấy thành công của các cơ quan chức năng địa phương trong việc thực thi pháp luật và ý nghĩa tích cực của những động thái này trong công tác bảo vệ rùa biển tại địa phương.

Bài học rút ra tại Khánh Hòa cho thấy, việc phát hiện, triệt phá vi phạm kết hợp với truy tố và xử lý nghiêm minh những đối tượng vi phạm đóng vai trò vô cùng quan trọng. Chỉ có như vậy, những đối tượng vi phạm mới lựa chọn từ bỏ và chuyển sang phương thức kinh doanh khác khi rủi ro tăng lên và cái giá phải trả cho hành vi vi phạm là quá lớn.

ENV đã hỗ trợ các cơ quan chức năng địa phương trong quá trình xử lý các vi phạm liên quan đến rùa biển tại Việt Nam từ năm 2005 với sự ra đời của đường dây nóng 1800-1522. Đây là một phương tiện để cộng đồng thông báo các vi phạm về ĐVHD nói chung và rùa biển nói riêng. Từ năm 2005, ENV đã hỗ trợ các cơ quan thực thi pháp luật thu giữ hàng trăm cá thể rùa biển còn sống, xóa bỏ các vi phạm về rùa biển tại hàng trăm cơ sở kinh doanh, và cung cấp các thông tin có giá trị dẫn đến việc phát hiện, bắt giữ và xử lý thành công một trong những đối tượng cầm đầu mạng lưới buôn bán rùa biển lớn nhất tại Việt Nam với hơn 10 tấn rùa biển bị thu giữ. ENV cũng đang tích cực khuyến khích việc truy cứu trách nhiệm hình sự đối với những vi phạm về rùa biển được phát hiện. Vào năm 2017, ENV đã hỗ trợ các cơ quan tiến hành tố tụng tỉnh Bà Rịa – Vũng Tàu trong việc đưa ra xét xử thành công vụ án khai thác trứng rùa biển trái phép tại Côn Đảo đầu tiên tại Việt Nam.

Mọi thông tin, trao đổi, hợp tác, vui lòng liên hệ theo thông tin dưới đây:

Phòng Chính sách và Pháp luật

Địa chỉ email: Cgteam.env@gmail.com

Số điện thoại: 024 6281 5427

Thông tin về ấn phẩm Hướng dẫn thực thi pháp luật về bảo vệ động vật hoang dã tại website của ENV <http://www.thiennhien.org>